

Spis treści

Wykaz skrótów	XI
Bibliografia	XVII
Rozdział I. Wprowadzenie.	1
§ 1. Uwagi ogólne o przedmiocie pracy	1
§ 2. Czynność prawna jako czynność konwencjonalna	2
§ 3. Pojęcie czynności prawnej	10
I. Uwagi ogólne	10
II. Czynność prawna jako prawidłowo dokonana czynność konwencjonalna	12
III. Substrat czynności prawnej	20
IV. Oświadczenie woli	23
§ 4. Konsekwencje prawne czynności prawnej	32
Rozdział II. Systematyka wadliwych czynności prawnych	39
§ 1. Próby usystematyzowania czynności wadliwych w doktrynie ..	39
§ 2. Czynności wadliwe, bezskuteczne i nieważne	42
§ 3. Problem tzw. czynności nieistniejących	59
§ 4. Inne postacie wadliwości czynności prawnych	66
I. Uwagi ogólne	66
II. Czynności wzruszalne	68
1. Uwagi ogólne	68
2. Czynności wzruszalne wykonaniem prawa kształtującego	69
3. Czynności wzruszalne konstytutywnym orzeczeniem sądu	71
III. Czynności bezskuteczne	75
1. Bezskuteczność zawieszona	75
2. Bezskuteczność względna	76
3. Bezskuteczność <i>sensu stricto (ex lege)</i>	78
§ 5. Czynności częściowo nieważne i czynności częściowo bezskuteczne	82
§ 6. Brak potrzeby wyróżniania osobnej kategorii „unieważniałości”	85
§ 7. Czynności niewadliwe, choć o „osłabionej” skuteczności	87
§ 8. Systematyka czynności wadliwych – konkluzje	91

Rozdział III. Konstrukcyjne przesłanki nieważności czynności prawnej	95
§ 1. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych	95
I. Uwagi ogólne	95
II. Zdolność prawna	95
III. Zdolność do czynności prawnych	102
IV. Brak zdolności do czynności prawnych	105
V. Ograniczona zdolność do czynności prawnych	111
VI. Brak zdolności do czynności prawnych – uwagi podsumowujące	113
§ 2. Nieprawidłowa reprezentacja a zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych osób prawnych	114
I. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych osób prawnych	114
II. Zakres prawa do reprezentacji	118
III. Sposób reprezentacji	129
IV. Charakter działania reprezentanta i faktyczne pełnienie przez niego funkcji	134
V. Konsekwencje wadliwej reprezentacji	135
VI. Krajowy Rejestr Sądowy a reguły dotyczące właściwej reprezentacji	144
VII. Problematyka podmiotowości prawnej i reprezentacji osób ustawowych, o których traktuje art. 33 ¹ § 1 KC	147
§ 3. Stan wyłączający świadome lub swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli	154
§ 4. Pozorność	165
I. Przesłanki ogólne zastosowania sankcji nieważności na podstawie art. 83 KC	165
II. Symulacja względna	174
III. Ochrona osób trzecich	178
§ 5. Niedochowanie wymogów co do formy czynności prawnej zastrzeżonej pod rygorem nieważności	185
I. Uwagi i zasady ogólne dotyczące formy czynności prawnych	185
II. Rodzaje formy, z którymi wiąże się rygor <i>ad solemnitatem</i> ..	189
III. Wpływ relacji pomiędzy treścią czynności a jej formą na ważność czynności prawnej	197
IV. Wymagania formalne – konkluzje	202
 Rozdział IV. Sprzeczność z prawem czynności prawnej jako przesłanka jej nieważności	203
§ 1. Uwagi ogólne	203
§ 2. Sprzeczność czynności prawnej z prawem – uwagi ogólne	203
I. Pojęcie sprzeczności w rozumieniu art. 58 i 353 ¹ KC	203
1. Uwagi ogólne	203
2. Sprzeczność treści czynności z nakazem lub zakazem ustawowym	205

3. Sprzeczność celu czynności z prawem	209
4. Inne postacie sprzeczności czynności z prawem	218
A. Uwagi ogólne	218
B. Określenie treści czynności w sposób nieobejmujący minimalnej treści czynności prawnej	219
C. Brak wymaganych prawem elementów czynności prawnej; niespełnienie innych wymagań ustanowionych normą kompetencyjną	223
III. Pojęcie ustawy w rozumieniu art. 58 i 353 ¹ KC	231
1. Uwagi ogólne	231
2. Problematyka charakteru normy jako czynnika wpływającego na sankcję nieważności	236
3. Identyfikacja norm imperatywnych, semiimperatywnych i dyspozytywnych w Kodeksie cywilnym	246
4. Problem sprzeczności z normami bezwzględnie wiążącymi innej gałęzi prawa	258
5. Charakter prawny norm w doktrynie i orzecznictwie	271
§ 3. Obejście prawa w Kodeksie cywilnym	280
§ 4. Sprzeczność czynności prawnej z normami Unii Europejskiej ..	287
I. Miejsce norm prawa unijnego w konstytucyjnym porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej	287
1. Uwagi ogólne	287
2. Współstosowanie	287
3. Pierwszeństwo prawa unijnego	288
4. Wykładnia prawa unijnego	292
5. Odmowa zastosowania normy prawa krajowego sprzecznej z prawem unijnym	297
II. Pojęcie ustawy w rozumieniu art. 58 i 353 ¹ KC a normy prawa unijnego	299
III. Pierwotne prawo unijne	301
1. Sprzeczność z normami traktatowymi jako podstawa nieważności czynności prawnej w świetle art. 58 i 353 ¹ KC ..	301
2. Sprzeczność z ogólnymi zasadami prawa i prawem zwyczajowym jako podstawa nieważności czynności prawnej w świetle art. 58 i 353 ¹ KC	309
IV. Sprzeczność z umową międzynarodową jako podstawa nieważności czynności prawnej w świetle art. 58 i 353 ¹ KC ..	312
V. Prawo pochodne	315
1. Uwagi ogólne	315
2. Sprzeczność z normami rozporządzeń jako podstawa nieważności czynności prawnej w świetle art. 58 i 353 ¹ KC ..	316
3. Sprzeczność z normami dyrektyw jako podstawa nieważności czynności prawnej w świetle art. 58 i 353 ¹ KC ..	318
4. Sprzeczność z normami decyzji jako podstawa nieważności czynności prawnej w świetle art. 58 i 353 ¹ KC ..	323
5. Zalecenia i opinie	325

6. Norma prawa unijnego w kontekście ważności czynności prawnej – uwagi podsumowujące	325
Rozdział V. Inne przesłanki nieważności czynności prawnej oparte na ocenie prawidłowości jej treści i celu	327
§ 1. Sprzeczność z zasadami współżycia społecznego	327
I. Analiza normy art. 353 ¹ oraz art. 58 KC pod kątem niezgodności czynności prawnej z zasadami współżycia społecznego	327
II. Sprzeczność z zasadami współżycia społecznego w doktrynie i orzecznictwie	340
III. Relacja pomiędzy art. 58 i 353 ¹ KC a art. 5 KC	351
IV. Artykuł 58 § 2 i art. 353 ¹ KC – uwagi podsumowujące	356
§ 2. Sprzeczność z właściwością (naturą) stosunku prawnego	361
§ 3. Problematyka kauzalności w kontekście ważności czynności o charakterze przysparzającym	372
I. Ogólna problematyka pojęcia kauzy	372
II. Problem kauzalności czynności zobowiązujących	378
III. Problem kauzy w czynnościach o charakterze rozporządzającym	384
IV. Problem kauzalności w płaszczyźnie możliwości podnoszenia zarzutów ze stosunku podstawowego	387
V. Konkluzje	389
Rozdział VI. Nieważność bezwzględna – skutki prawne	391
§ 1. Cechy nieważności bezwzględnej	391
I. Uwagi ogólne	391
II. Nieważność <i>ab initio</i> i <i>ipso iure</i>	393
III. Brak skutków nieważnej czynności prawnej	396
IV. Problem konwersji nieważnej czynności prawnej	399
1. Uwagi ogólne	399
2. Ogólne koncepcje dotyczące konwersji	399
3. Problem konwersji na tle dorobku doktryny i orzecznictwa ..	403
4. Przesłanki konwersji	407
V. Problem konwalidacji nieważnej czynności prawnej	407
1. Uwagi ogólne	407
2. Ogólne uwagi o konwalidacji	408
3. Substrat oraz relatywna kwalifikacja czynności	411
4. Uwagi o konwalidacji na tle poszczególnych unormowań ..	412
5. Konwalidacja – konkluzje	420
VI. Trwałość sankcji nieważności a relatywna ocena substratu czynności; wyłączenie sankcji	423
VII. Brak konkurencji roszczeń w przypadku nieważności bezwzględnej	427
VIII. Samoistny i wystarczający charakter przesłanek nieważności ..	433
IX. Niestopniowalność nieważności; nieważność częściowa	434

X. Nieważność podlega uwzględnieniu zgodnie z zasadami obowiązującymi w postępowaniu cywilnym	442
XI. Działanie sankcji nieważności nie może zostać uchylone na podstawie art. 5 KC	454
§ 2. Roszczenia, które mogą powstać w związku z nieważnością czynności prawnej	456
I. Rodzaje roszczeń związanych z nieważnością	456
II. Obowiązek zwrotu spełnionych świadczeń	468
III. Roszczenie odszkodowawcze oparte na <i>culpa in contrahendo</i>	477
IV. Roszczenie o ustalenie nieważności czynności prawnej	477
1. Uwagi ogólne o legitymacji czynnej i biernej	477
2. Interes prawny w procesie o ustalenie	480
3. Przedmiot dowodzenia w procesie o ustalenie; substrat czynności	483
4. Problematyka dawności w kontekście roszczenia o ustalenie	486
Rozdział VII. Zakończenie	489
Indeks rzeczowy	495